

Tvorivá iniciatíva V. J. Tatlina

OSKÁR ČEPAN

Na prechode dvadsiatych rokov, v heroických časoch ruskej a sovietskej avantgardy, Tatlino vo meno doma i vo svete reprezentovalo konkrétny program. Bolo pojmom, ktorý v podobe konstruktivistického prízraku – tzv. tatlinizmu – desil konzervatívnych estétov východnej i západnej Európy. Aj najradikálnejšie hnutie tých čias, dadaizmus, si z neho urobilo transparent, pod ktorým chcelo pochovať všetko umenie. Na berlínskej výstave Dada roku 1920 visel plagát s textom: „Umenie je mŕtve. Nech žije nové strojové umenie Tatlina!“. Senzáciechtivá publicistika podporovala vznik legendy o človeku, ktorý údajne chcel krutým racionalizmom stroja a technickým univerzalizmom zahlušiť všetko umenie.

Ako človek a umelec *Vladimír Tatlin* však nebol nijaké monštrum. Vo všetkom bol človekom svojho obdobia. Žil v jeho zložitých podmienkach, ale rozmýšľal a tvoril v intenciách jeho grandióznych perspektív. S rovnakým zanietným pracoval na projekte obrovského pamätníka Tretej internacionály, ako na zhotovení úspornej pece, účelovej keramiky, či na strihoch pracovného odevu. Profesionalizmus umelca sa uňho spájal s remeselníckym prakticismom. Syn inžiniera a poetky bol rovnako húževnatým námorníkom či spevákom vo folklórnom súbore, ako výtvarníkom, vynálezcom či aviatikom. Predovšetkým však bol konštruktérom, „iniciatívnym jedincom“, ktorý je podľa neho iba „zberateľom energie kolektívu“. Bol to človek renesančno-leonardovského ducha, ktorý sa dal do služieb umeleckej a sociálnej revo-

Vladimír Tatlin roku 1920. Repro T. Leixnerová

lúcie. Vyšiel z umenia a prišiel k veci tak, ako dokázal opustiť kultúru estetických ideí pre kultúru konkrétnych materiálov.

Svojou tvorbou sa Tatlin pokúsil rozriešiť veľkú dilemu, veľkú „západnú schizmu“ – rozkol, ktorý vznikol v renesancii a vyvrcholil v časoch sociálnych revolúcií. Išlo o zdĺhavý